



8.12.2022

D/2/04.02.04/2022

Muistio Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry:n puoluerahoituksen tarkastamisesta ajalta 1.9.2019– 31.12.2021

Yleistä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on puoluelain (10/1969) 9 e §:n 1 momenttiin perustuen tehnyt puoluerahoitusta koskevan tarkastuksen ennen vuotta 2021 rekisteröityihin puolueisiin ja eräisiin niiden piirijärjestöihin, naisjärjestöihin sekä lähiyhteisöihin. Tarkastus Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry:hyn on kohdistunut aikaan 1.9.2019–31.12.2021.

Tarkastuskohdekohtaiset havainnot annetaan muistiona kullekin 56 tarkastuskohteelle sekä asianomaiselle puolueelle. Kaikista muistioista koostettava kertomus annetaan vuonna 2023 eduskunnalle.

Tarkastuksen ovat suorittaneet johtava tilintarkastaja, JHTT Klaus Krokfors, johtava tilintarkastaja Johanna Kormu, johtava tilintarkastaja Pontus Londen, johtava tilintarkastaja Jari Siirola, ylitarkastaja Jonna Carlson ja ylitarkastaja Hanna Surakka. Tarkastusta on valvonut johtaja, JHT Jaakko Eskola.

Tarkastuskohteille on ilmoitettu tarkastuksesta 23.2.2022. Piirijärjestö on toimittanut pyydetyn ennakkomateriaalin, ja tarkastus toteutettiin Teamsin välityksellä 21.9.2022. Tarkastukseen osallistuivat Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry:n puheenjohtaja Anne Matokangas sekä piirin taloudenhoitaja Mikael Ö.

Valtiontalouden tarkastusvirastolle toimitetut tilinpäätöstiedot

Puolueiden tuli toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle tarkastettavan ajan tilinpäätöksensä, toimintakertomuksensa, tilintarkastuskertomuksensa, erittelyt vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta, yhteenvedot ajantasaisista ilmoituksista sekä tilitykset valtionavustuksen käytöstä. Lisäksi puolueiden tuli toimittaa vastaavat valtionavustuspäätöksissä mainittujen piirijärjestöjensä tilinpäätöstiedot.

Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry:n vuosien 2019–2021 tilinpäätöstiedot on toimitettu puolue- ja vaalirahoitusjärjestelmään. Tilintarkastuskertomuksiin sisältyvät puoluelain 9 c §:n edellyttämät lausumat.

Tiedot on toimitettu puoluelain mukaisesti.

Kirjanpidon menettelyt puoluerahoituksen näkökulmasta

Tilinpäätöksen tuloslaskelmassa valtionavustus on käsitelty varsinaisen toiminnan tuottona. Yleisavustuksiin on kirjattu muita eriä kuin valtionavustuksena saadut avustukset. Tarkastuksen perusteella suositellaan, että valtionavustukset kirjataan tilinpäätöksessä yleisavustuksiin. Asiasta on raportoitu myös puolueen tarkastusmuistiossa, koska tuloslaskelma on laadittu puolueelta saadun ohjeistuksen mukaisesti.

Tarkastuksen perusteella ei ilmennyt muuta olennaista raportoitavaa piirijärjestön kirjanpidon menettelyistä puoluerahoituksen näkökulmasta.

Puoluerahoitusta koskevat ajantasaiset ilmoitukset ja tukirajoitusten noudattaminen

Piirijärjestö oli tehnyt tarkastusajalla ajantasaiset ilmoitukset 1 500 euroa ylittävistä kansanedustajamaksuista. Ilmoitukset täsmäävät annettuihin yhteenvedoilmoituksiin sekä kirjanpitoon.

Valtionavustuksen siirtämistä ja käyttöä koskevat menettelyt

Piirijärjestö on tehnyt puolueensa kanssa sopimuksen valtionavustuksen siirtämisestä. Vastaavat sopimukset piirin ja paikallisyhdistysten välillä on myös tehty vuonna 2021.

Vuoden 2021 valtionavustustilityksensä mukaan piirijärjestö on saanut valtionavustusta 65 318,03 euroa, josta on siirretty eteenpäin paikallisyhdistyksille 45 690 euroa. Määrä vastaa puolueen valtionavustustilityksessä ilmoitettua sekä kirjanpitoa ja tilinpäätöstä.

Piirijärjestö on siirtänyt vuoden 2019 valtionavustuksesta tilityksen mukaan yhteensä 16 500 euroa 11 yksityiselle henkilölle sekä 1 500 euroa paikallisyhdistykselle. Tarkastuksessa saadun tiedon mukaan kyseessä on vaalituki ehdokkaille ja asiasta on tehty päätös piirin hallituksessa. Puolueelta saadun tiedon mukaan avustukset on osoitettu ehdokkaiden tukiyhdistyksille. Valtionavustuksen siirtämisestä ei ole tehty sopimuksia kyseisten henkilöiden/tukiryhmien kanssa.

Tarkastuksella kyseisiä avustuksen siirtoja tarkasteltiin Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaa piiri ry:n pääkirjasta, jossa maksujen saajiksi on ilmoitettu sekä yksityisiä henkilöitä että tukiyhdistyksiä tai -ryhmiä. Tarkastuksen aikana piiriä myös pyydettiin toimittamaan tiliotteet vuoden 2019 valtionavustusten siirtämisen ajankohdalta, jotta maksujen saajat voidaan todeta. Tiliotteiden mukaan maksujen saajat ovat ehdokkaiden tukiyhdistyksiä tai tukiryhmiä sekä kahdessa tapauksessa paikallisyhdistys. Tiliotteissa kaikkien em. maksujen selitteenä on ”Piirin tuki ehdokkaalle vaalit 2019”. Tarkastuksen perusteella voidaan ensinnäkin todeta, että tarkastuksessa saadut tiedot Perussuomalaisten Etelä-Pohjanmaan piiri ry:n vuoden 2019 valtionavustuksesta tekemien siirtojen saajista ovat ainakin osittain ristiriidassa sen itsensä vuoden 2019 valtionavustuksen käytöstä tekemän tilityksen kanssa. Toiseksi voidaan todeta, että tiedot siitä keille ja mihin käyttöön piiri on vuoden 2019 valtionavustusta siirtänyt, jäävät vielä epätasällisiksi. Pääkirjan ja tiliotteen merkinnöistä ei pääse useimpien avustuksen siirtojen osalta siitä onko tuki mennyt jollekin oikeushenkilölle (rekisteröity yhdistys), mahdollisesti jollekin rekisteröimättömälle yhdistykselle (ei oikeushenkilö), mahdollisesti jollekin rekisteröimättömäkin yhdistystä löyhemmin organisoituneelle tukiryhmälle vai jollekin ehdokkaana olleelle yksityishenkilölle.

Puoluelain 9 §:n mukaan valtion talousarvion rajoissa voidaan eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Puolueen avustuksesta osa voidaan osoittaa muun yhdistyksen toiminnan tukemiseen. Valtioneuvoston päätöksen puoluelain 9 §:n mukaisen valtionavustuksen myöntämisestä puolueille ajalle 1.5.–31.12. 2019 (VNK/599/25/2019) mukaan tällainen muu yhdistys voi olla esimerkiksi puolueen piirijärjestö tai puoluetta lähellä oleva naisjärjestö, jolle valtion tulo- ja menoarviossa on osoitettu osa puolueille myönnetystä avustuksesta.

Valtionavustuspäätöksen liitteen 2 Avustusehdot kohdan 4.1 mukaan siltä osin kuin puolueelle myönnettyä avustusta käytetään muuhun kuin puolueen omaan toimintaan, puolueen on tehtävä avustusta käyttävän yhteisön (ml. piirijärjestö ja naisjärjestö) tai säätiön kanssa valtionavustuslain 7 §:n 3 momentin mukainen sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista noudattaen avustuspäätöksen mukaisia ehtoja.

Valtionavustus on tarkoitettu puolueen poliittiseen toimintaan. Ehdokkaan tukiyhdistyksen tarkoitus on ehdokkaan vaalikampanjan tukeminen. Laissa ehdokkaan vaalirahoituksesta 4 §:ssä säädetään, että ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa tukea vaalikampanjaan valtiolta.

Edellä mainituilla perusteilla tuen siirtämistä suoraan yksityishenkilölle tai yksittäisen ehdokkaan tukiyhteisölle ei voida katsoa sopivan puoluelain säännöksiin eikä valtionavustuspäätöksen tukiehtoihin.

Vuosien 2020 ja 2021 valtionavustusta on siirretty edelleen paikallisyhdistyksille ja näistä on tehty sopimukset.

Johanna Kormu
johtava tilintarkastaja